

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ՍՐՏՍԱՆՈՒՄ
Երկու թիւ մէկ ծաւով
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻԱ
Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1,50 "
4 Ա. Ն. Խ. Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Իրանդանս տոդր
20 ամսիկ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆԱ ՋՈՐԵՔՇԱԲԻ ԵԻ ՇԱՐԱԹ

Հ Ա Ս Յ Ի

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք ետ

չեմ տրոնիր

ՊԱՏԳԱՍ. ԺՈՂՈՎԸ

Սեր յնախորդ թուով հարորդեցինք թէ պուլկարահայ պատգամաւորները Սօֆիա մեկնած են առաջնորդական ընտրութիւնը կատարելու պաշտօնով: Մենք հոս կրկին աւելորդ կը համարենք թէ վառնայի Հայ հասարակութիւնը չի օրինաւոր ներկայացուցիչը չունի այդ Պատգամաւորական ժողովին մէջ: Իսկ գալով ուրիշ քաղաքներէ ընտրուած ինք պատգամաւորներուն և չորս քահանաներուն, ցորչափ անոնց ընտրութեան օրինաւորութեան գէ՛մ բանաւոր բողոքներ չը լսուեցան, զանոնք կը նկատենք Պուլկարիոյ ամբողջ Հայ գաղթականութեան ներկայացուցիչները:

Այժմ այդ ներկայացուցիչներու ժողովին գործառնութիւնն է որ մեր ընթերցողները կը հետաքրքրէ: Նախ որոշապէս չենք գիտեր թէ Պատգամաւորները միայն Առաջնորդ մը ընտրելով պիտի վերադառնան, թէ առաջնորդական կազմակերպութեան մը ամէն տնօրինութիւնները ընելով: Եթէ Տ. Վահան վարդապետի քննիչը ուղածին պէս և Ռուսալուքի Պատգամաւոր Տ. Տօքթ. Թորոսեանի ըմբռնած ձեռովը միմիայն առաջնորդ մը ընտրելով պիտի բաւականացուի, այդ ժողովը ամբողջական հրաշակերտ մը ներկայացուցած պիտի ըլլայ, ուրիշ ոչինչ. և այն ընտրական աղմուկները ու երթեւեկի ծախքերը ոչինչի ծառայած պիտի լինին: Սոսկ վերաբար մը առաջնորդ ընտրել ու վերադառնալ կը նշանակէ քառասուն տարիներէ ի վեր սահմանադրապէս կառավարուող Հայ հասարակութիւնը միապետութեան առաջնորդել, մեր եկեղեցական և աղագային գործերը կղերականի մը բացարձակ քահանայիին ենթարկել. ասկէ աւելի յետագիւրական քայլ մը չէ կարելի ենթադրել քահանայրդ գարու մէջ:

Մենք արդէն մէկէ աւելի յոգաւորներով բացատրեցինք թէ Սօֆիա գումարաւոր Պատգամաւորական ժողովը ինչ կարելու և անհրաժեշտ պարտականութիւններ ունի կատարելիք. նախ առաջնորդական օրինագիծ մը, կամ պուլկարահայ սահմանադրութիւն մը պատրաստել, ինչպէս ունի այսօր Արեւիկայի Հայ գաղթականութիւնը, երկրորդ պուլկար իշխանապետութեան հետ յարաբերական եղանակ մը ճշդել և պաշտօնապէս ճանչցնել Հայոց Առաջնորդութիւնը, երրորդ՝ Առաջնորդարանի պիւտճէն ճշդել և ծախքին մէկ շատ կարելու մասը կառավարութեան գանձէն ստանալու միջոցները ապահովել գիտնալով թէ առանց այս երրորդ պայմանին տարակուսելի է որ պուլկարահայութիւնը կարենայ ինքնիմով Առաջնորդարանի պիւտճէն հաւասարակշռել, երբ ասորի իւրաքանչիւր քաղաք իր վարժարանին ծախքերը գոցելու համար ահագին գիւտարութեանց կը բաղխի:

Վերջապէս այս և ասոնց նման կարելու գործեր կան կատարելիք, որոնցմով միայն պուլկարահայոց Առաջնորդութիւնը հիմնաւոր և արդիւնաւոր կրնայ ըլլալ: Մենք այս աշխատութեանց գործադրութիւնն է որ կը սպասենք Սօֆիա գումարաւոր կրօնական և աշխարհական 13 պատգամաւորներէն: Եթէ այս գործերը առանց կատարելու վերադառնան, մենք իրաւունք ունենալ կը կարծենք անոնց ըսելու «քուէ մը տանելու համար 10 սանդիմնոց նամակի մը պաշտօնը միայն կատարեցիք»:

ԳԵՐ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԱՐՄԱՆՆԵԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

Երէկ Սօֆիայէ ստացուած հեռագիր մը իմացուց թէ ԳԵՐ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԱՐՄԱՆՆԵԱՆ Պուլկարահայոց Առաջնորդ ընտրուած է Պատգամ. ժողովոյ քուէից մեծամասնութեամբ: Մանրամասնութիւնք գեւ. կը պակսին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երբորդ Դէօլի մէջ գումարաւոր արտաւարդ նախարարական ժողովներու որոշումը վերապէս հաղորդուեցաւ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ դեսպաններուն: Այս երկու դեսպաններուն կողմէ առաջարկուած պայմաններու մի քանի անհամ կետեր միայն ընդունուած են թուրք կառավարութիւնէն ինչպէս իսլամի զօրքերու ցրուումը միաստուղ վերադառնալ տարի մը տուրքէ ազատ լինելը. իսկ քիչ շատ կառավարութիւնն ունեցող կետերու մասին բոլորովին լռութեամբ անցնելով, կը մերժէ զանոնք ընդունել: Հեռագիրը կաւեցնէ թէ դեսպանները Դրան պատասխանը ստանալէ վերջ իրենց կառավարութիւններուն խմայուցին ու հրահա գի կը սպասեն:

Վասնայէս պետութիւնները չը պիտի հանդուրժեն Դրան այս մերժման ու կրկին պիտի պնդեն իրենց միեւնոյն պահանջներուն վրայ. բայց Դուռը այդ գիտնալով հանգրձ, կուզէ ժամանակ չահիլ և ձգձգումներով քաղաքական նորագոյն բարդութիւններէ օգտուել. օրինակ թուրք կառավարութիւնը այսօր վայրկեան առ վայրկեան կը սպասէ Ռուս-ձաքոս պատերազմի մը բացումին, որով պետութեանց ուշադրութիւնը Մայլ, Արևելք գաւնալով, մակեդոնական խնդիրը ժամանակի մը համար մոռացման կրնայ դատապարտուել:

Եթէ Դուռը ներկայացուած պահանջները ամբողջովին ալ ընդունած ըլլար, կրկին Մակեդոնիան անգործ վիճակ մը չպիտի ստանար, որովհետեւ այդ պահանջները Մակեդոնացիներու գոհացում տալէ շատ հեռու են. այս ճշմարտութեան համոզուած են նոյն իսկ այն ծրագիրը գծող պետութիւնները, մանաւանդ Ռուսիան. բայց ասոր գործին չը գար մակեդոնական խնդիրը հիմնովին կարգադրել, այլ կուզէ քաղաքական ներկայ հանգամանքներուն մէջ թոյլ կարգ գրութիւն մը միայն ընել, որպէսզի յառաջիկային, երբ իր քաղաքական հանձնարարները, իրեն պատրուակ մը միացած ըլլայ խորտա քայլ մը առնելու թուրքերոյ վրայ, և այն ստին իր ուղած ձեռովը, իր համայնակու ծրագրին համապատասխան կարգադրէ Մակեդոնիոյ գործն ալ:

Հիմա Ծայրագոյն Սրբեկի մէջ ծանրապէս զբաղած Ռուսիան կուզէ թերեւս այն աստիճան ալ չծանրանալ Սուլթանի կառավարութեան վրայ, նոյնիսկ ներկայ անդաւազան պահանջներու մասին, եթէ Աւստրիա և Անգլիա չը ստիպեն զինքն ալ: Դուռը և

մասնաւորապէս Սուլթանը գիտնալով Ռուսիոյ այժմու փափուկ դիրքը և անոր ներքին հաշիւները, կուզեն անկէ օգտուել և մասնակի մերժումներով ձգձգող քաղաքականութեամբ մը, այդ պահանջներու մէկ մասէն ձեռք քաշել տալ զէթ առայժմ: Բայց Սուլթանը և Դուռը աւելի խելացի կերպով վարուած պիտի ըլլան եթէ արդի պահանջները ընդունելով զանան դոհացնել Մակեդոնիոյ ժողովուրդը, քան թէ այդ պահանջներէն բան մը ետ ձգել տալ աշխատելով Ռուսիոյ ապագայ տանձգութեանց լայն դուռ թողուն:

Սակայն արդի Սուլթանը իրմէ վերջը գալիք վտանգը երբէք չը մոռնար, այլ «զաղըզտան քաղաք էօմլը» թրքական ոկզուէքով կ'ընթանայ իր քաղաքական հաշիւներուն մէջ: «Այսօր այսպէս թող ըլլայ, վաղը Ալլահ իբրիւ» ահա Սուլթան Համիտի հոգեբանութիւնը:

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ՏՈՊԻՉԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ ՀԱԳՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

— Զ —

Տեղւոյս Ազգ. վարժարանի նախական մատակարարութիւնը Թաղ. խորհուրդէն աւելի ուղղակի Հոգաբարձութեան վերաբերած ըլլալուն հակառակ, ցաւ է ըսել թէ արդի Հոգաբարձութիւնը իր այդ պարտականութեան մէջ շատ անփութ գտնուած է տարիներէ ի վեր, և այդ պատճառաւ ալ պաշտօնականները վերջ ի վերջոյ իրենց անսահմաններ դատարանի միջոցաւ գանձելու անհաճոյ հարկին տակ գտնուած են: Իրական գործին յառաջադիմութիւնը կասեցնող և աղագային արժանապատուութիւնը վերաբորող այդ տխուր պարագան չը կրկնուելու նախանձանդութեամբ տեղւոյս Թաղ. խորհուրդը ասկէ առաջ քանիցս թէ բերանացի և թէ գրաւոր կերպով Հոգաբարձութիւնը պարտաճանաչութեան հրաւիրած է. բայց ցաւալի է որ այս վերջինը իր սովորական անփութութիւնէն մազի չափ չէ չեղած, և նոյն իսկ աշակերտաց անսահման դանձման մէջ թերացած է ու կը թեւանայ ցարդ:

Ահա այս իսկ պատճառաւ, ապագայ պատասխանատուութեանէ զերծ մնալու նպատակաւ, ստիպուած եմ հրաժարել Թաղ. խորհրդոյ ատենապետութենէ և անգումակցութենէ: Արդ, իմ հրաժարականը անգամ մ'ալ հրապարակու յայտարարելով, կուգամ իբր, Տօպրիչի կրթական յառաջադիմութեան նախանձանդիր ոք, հրապարակաւ

առաջարկել Հոգաբարձութեան թէ՛ կա՛մ իրեն ստանձնած պաշտօնը հաճի սրտի մտքը կատարել՝ ի սէր անմեղ մանկտոյն, եւ կամ հրաժարի ու ետ քաշուի, որպէսզի ժողովուրդը իր զաւակաց դատարարութեան գործը յանձնէ այնպիսի անձնաւորութեանը որոնք խղճմտութիւնը ունենան այդ նուիրական պաշտօնը գոհացուցիչ կերպով վարելու:

Հրաժարեալ Ասենայեան
Տօբիթի Թաղ. Խորհրդոյ
Ն. ՍԻՍԱԿՅԱՆ

19 հոկտ. 1903
ՏՕՊՐԻԶ

ԺԱՄԱՐԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՈՍԿՈՎԱՅԻ ՆԱԶԱՐԱՅԻՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Իւր յետագայ բացատրութիւններէ մէջ Սարգսեանցը պնդում էր, թէ ինքը Մոսկուա էր եկել նոյեմբեր 26 ին ոտուայ անձմանն անցել էր նոյեմբեր 5 ին, ինչպէս այդ երեւում է նրա անցագրից, եւ սահմանից մինչեւ Մոսկուա ճանապարհ էր դադնել երեք օր: Բայց թէ որտեղ էր եղել նա 16 օրուայ ընթացքում, այդ բանը Սարգսեանցը քննչին բացատրել չէր կամեցել:

Վերջին հանգամանքը եւ դրա հետ միասին այն, որ Սարգսեանցին իւր իրեղէնները տարել էր անաղանձան կրկնաթուղու կայարանը եւթագործ էր տուրի, որ նրա այդ բացատրութիւնները ստույգ չեն եւ թէ նա Մոսկուա էր եկել ոչ թէ 4. Պոլսից, այլ Կովկասից, ուր եւ պատրաստուել էր գընալու սպանութիւնները յետոյ:

Այս ենթադրութիւնը հաստատուեց երեւանի նահանգի գեղապի Բունեաթեան վկայի ցուցմունքով: Նրան ուրեղէններ եւ գտան Մոսկուայում եւ, երբ ցոյց տուին ժամաւարանի սպանութիւն, նա հաստատեց որ իրեն ցոյց տրուած անձը յիշեցնում է մի մարդու, որին 1900 թ. մարտին եւ ապրիլին ինքը տեսել է Բալթիստու նաւթահանքերում: Թէեւ վկան չէր իմանում այդ մարդու անունը, բայց գիտէր, որ դա ծառայում էր «Անդրա-նիկ ընկերութեան» նաւթահանքերում ոմն Միսակ Տէր — Դանէլիսեանցի եւ կարապետ Մանուկարեանցի հետ: Ընդ սմին Խառակ ժամաւարանի եղբայրները յայտարարել էին դատական քննչին, որ իրենց եղբոր սպանութիւնը սերտ կերպով կապուած են համարում այն անցքի հետ որ պատահել էր Շուշում 1902 թ. աշնանը, երբ Խառակ ժամաւարանը կղաքից վերադարձաւ եւ ինչ որ դիտակաւորուած մարդկանց յարձակման որոնք նրանից պահանջել էին 100,000 ռուբլի, Խառակ ժամաւարանն այդ ժամանակ կորուել էր, որ հիանալի օրը որոշուած տղը կտանի 4) հազար ռուբլի, բայց ոչ թէ միայն չէր կատարել իւր երդումը: այլ եւ իրեն պատահած դէպքի մասին յայտնել էր ստիկանութեանը, որը գնացնել էր որոշուած տեղը եւ բռնել էր Իրկուհոգու: Անկապկած, Խառակ ժամաւարանի ոպանութիւնը հանդիսանում էր իրրեւ վրթառութիւն այդ երդումը խանդարելուն պատճառաւ:

Այս նոր տեղեկութիւնների հիման վրայ դատական քննչը փորձել էր իմանալ, թէ ով էր Սարգսեանցին Դանիստով կահաւորուած սենեակները տանող անձը: Այս առթիւ եղած հար-

ցութիւնները ժամանակ Սարգսեանցը խոստովանուեց, որ իւր ընկերը Մոսկուայից այն ժամանակ չէր հեռացել, այլ ընակարան էր վարձել մի հիւրանոցում ուր ինքը այցելել էր նրան երեք անգամ: Սարգսեանցը հրաժարուեց յայտնել իւր այդ ընկերոջ ազգանունը, բայց բացատրեց, թէ որ փողոցներով էր ինքը գնում այն հիւրանոցը, որնա ապրում էր, երբ Սարգսեանցը դընացնել էր նրա մօտ առաջին անգամ նա վէրք ունէր եւ բօխել էր եկել նրա մօտ անդամատութեան համար. հետեւեալ աշնանը ինքնիւր ժամանակ «Էնկեր» նկարում էր իւրաներկերով:

Այս բացատրութիւնները հիման վրայ դատական քննչը, քննելով Բոլշայա Լուբեանկայում գտնուած է «Էնգա» հիւրանոցի այցելուների մատեանը, գտաւ այնտեղ թիֆլիսի նահանգապետի տուած անցագրով ապրող մերկիւնան քաղաքացի ոմն Կարապետ Եղիշեանի ազգանունը: Հիւրանոցի սպասաւորները, հաստատելով Սարգսեանցի բոլոր հաղորդածներն իւր «ընկերոջ» մասին պատմեցին, որ Եղիշեանին յաճախ այցելում էին ինչ սր երկու հայ: Լաքէյ Կարմիրեղեցին ասելով, գեկտեմբեր 16ին Եղիշեանը զարմնաց սովորական շից վաղ եւ առաւօտեան ժամը 8 ին պատուիրեց, որ կաթ տան իրեն, եւ ապա շուտով դուրս գնաց սննեակից: Նայն սպասաւորները տուած տեղեկութիւնները հիման վրայ գտնուեց Եղիշեանին անդամատութեան ենթարկող բօխել Կինցերով, վերջինս գեկտեմբեր 13 ին հրաւիրուած էր Եղիշեանի մօտ, ուր նա տեսել էր դարձեալ երկու հայ այդ հայերից մէկը հարցրել էր բօխչին, թէ հիւանդը կարող է արդեօք դուրս գալ ախից: Երբ Կինցերովը ցոյց տրուեց Սարգսեանցի լուսանկարը նա ասաց որ դա իւր տեսած երկու հայերից մէկն է:

Դեկտեմբեր 29 ին Սարգսեանցը նորից հարցաւորեց ենթարկուեց: Այս անգամ նա բացատրեց, թէ ինքը ընդհինով» հետ ծանօթացել էր գեւ եւս 4. Պոլսում կամիտսի 30-ի ժողովում նա նրան միշտ անուանում էր «աղբար» (եղբայր): Մոսկուայում Սարգսեանցը մի քանի անգամ այցելել էր նրան եւ այնտեղ հանդիպել էր իրեն անծանօթ մի հայի որը գիտեւր ուսուցիչն եւ նա էր խոսում բօխչի հետ: Սպանութիւններից յետոյ աղբարը պէտքէ գնար 4. Պոլսի կոմիտեային յայտնելու, որ սպանութիւնը կատարուած է:

Չորս օր յետոյ Սարգսեանցը կամեցաւ լրացնել իւր բացատրութիւնները: Այստեղ նա յայտարարեց թէ իւր աղբանունը ամենեւին Սարգսեանց չէ այլ ինքը ուսանապատակ է, Թիֆլիսի նահանգի Զաքարյա քաղաքից, Մատթէոս Թովմասեան Միլիտեան ազգանունով, Կովկասեան հրացանաձիգներ 5- զօրաբանի պահեստի ենթապալայ: Այս յայտարարման ճշտութիւնը յետագայում հաստատուեց մարդասպանի հարադատ եղբայրների ցուցմունքներով որոնք ծառայում են «Անդրանիկ» ընկերութեան մէջ, եւ յիշեալ զօրաբաններից ուղարկուած տեղեկութիւնով:

Ըստ իւր բացատրութիւնների Միլիտեանցը գնուելական ծառայութիւնը վերջացնուց յետոյ մի առ ժամանակ մնացել էր իւր ծննդավայրում: 1900 թ. յունւարին նա ծառայութեան էր մտել «Անդրանիկ» ընկերութեան մէջ. հետեւեալ տարուայ սեպտեմբերին գնացել էր Դերբէնու ուր բաց էր արել ճաշարան: 1902 թ. մայիսին գնացել էր Բաքու եւ այնտեղ ծանօթացել էր նախապաճառ ինչօրի հետ: Ինչօրից նա իմացել էր, թէ բազու է եկել հայկական կոմիտեայի պարա-

գլուխ Պատրիկ-էֆէնդին, որը պատրաստում է գնալու Շուշի եւ այնտեղ փող պահանջելու մի հարուստ հայից: Մանօթանալով Պատրիկ-էֆէնդու հետ, նա ինչօրի հետ միասին գնաց Շուշի: Այստեղ ինչօն տարաւ նրան մի ինչոր տուն որտեղից նրանք դուրս էին գալիս գիշերները միայն: Բացի նրանից ինչօրից այդ տան մէջ ապրում էր Յակոբ անուանով մի ինչ որ հայ: Սեպտեմբերի սկզբին, ուշ գիշերը, ինչօն նրան եւ Յակոբին տարաւ անծանօթ փողոցներով. նրանք հանդիպեցին Պատրիկ-էֆէնդու հետ կոմիտեայի մի ուրիշ ներկայացուցչի, որոնց Իրենին գիտակ կար, եւ դարձեալ երկու անձա, նոթ հայի: Այնուհետեւ կատարուեց արդէն յայտնի յարձակումը ժամաւորեանի վրայ, որից յետոյ Միլիտեանցը գնաց Բաքու: Այնտեղ նա իմացաւ որ ժամաւարանին իւր երդումը չի կատարել թէ կոմիտեայի գաղապարտել էր նրան մահուան: Այդ գաղապարտելու գործումը վիճակով ընկել էր Միլիտեանցին: Ստանալով Պատրիկ-էֆէնդուց 300 ռուբլի, նա ուղղակի գիմեց Մոսկուա: Մոսկուայում նրան գիտաւորեց Եղիշեանը, որին տեղեկութիւն էր տրուած նրա դաւաճման: Բայց որը ոչինչ չգիտեւր կոմիտեայի վճռի մասին: Միլիտեանցը սպանութիւն կատարեց մահակ: ինչ վերաբերում է անցագրին Միլիտեանցը պնդում էր թէ Եղիշեանն այդ անցագիրը ստացել վէնայում եւ գրանալ եկել Մոսկուա:

Վերջապէս փախուալի 22-ին Միլիտեանցը կրկին անգամ փոխեց իւր ցուցմունքները:

(Շարունակելի)

ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱԿԻՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ, 17 հոկտ. 1903

Փրովիտենսն խիստ վստահելի աղբիւրէ մը կ'իմանանք սոսկալի ոճիւր մը պատմութիւնը. Հոկտ. 15 հինգ-չաքիի առաւօտ կանուխ Բալուցի ինչ-մաթ գիւղէն Պետրոս Ուլուսեան անուն 35 տարեկան մարդու մը ղրակը կը գտնուի հայու մը արտաւանք մէջ. կատարուած քննութիւնը կը հաստատէ թէ մարդը խղրուած եւ իր վրայ եղած դրամը կողպտուած է. այդ լուրը քաղաքի մէջ տարածուելուն պէս, Ամերիկացի գէն.պան մը ինքնաբերաբար ոստիկանատուն կերթայ եւ կը պատմէ թէ՛ նախորդ գիշեր ուշ ատեն երեք հայեր իր խանութը գացել են. որոնց շարժումներն շատ կասկածեցին. որոնց երկուքը կը ջանան եղբերակութիւնը աւելի խմցնել անոր ուշադրութիւնը ուրիշ կողմ դարձած ատենը իրենց խմելքը թքարանք մէջ թափելով, գնեկապան իր կասկածը յայտնած է եղբի ընկերոջը որը ոսկայն յանդիմանել է թէ ասոնք ծախօթ հայեր են այն ինչ տեղը կը գործեն թէ ինքը արդէն կասկածատ մարդ է եւ այն. գնեկապանին մեկնած պահուն ետեւում գիտած են որոնց երկուքը իրենց թեւերը երկուքը ուսուցուն վրայ նետած փողոցէն կը քալեն կանհետանան:

Գնեկապանի տեղեկագրութեան վրայ ոստիկանութիւնը գործառնողին մէջ կը ձերբակալէ Սաղիս Նիկողոսեան կամ Թարայեան անուն 24 տարեկան երկասարգ մը, որը իր զոռած մարդուն քրոջ որդին է եղբի. գնեկապանը սպանուածի գիւղի վրայ կը տանին, նա կը հաստատէ որ նոյն ինքն այն անձն է որուն կը ջանային աւելի խմցնել միւս երկու ընկերները նախորդ գիշեր

իր խանութին մէջ: Ապա գնեկապանին ցոյց տուած են ձերբակալուած Սարգիսը որոյ համար ալ վստահօրէն յայտարարած է թէ մէկն էր նախորդ գիշեր սպանուած մարդու ընկերներէն:

Սարգիսը սակայն կուրանայ եւ կը յայտնէ թէ երեք օրէ իվեր տեսած չէ իր մօրեղբայրը. եկրորդ հարցաքննութեան պահուն կրկին կուրանայ նախորդ գիշեր իր մօրեղբոր ընկերակցիլը երրորդ հարցաքննութեան միջոցին երբ ոստիկանապետը հարցումներու տեղատարափ մը կը տեղայ Սարգիսի գլխուն, այս վերջինս կը հալի եւ կը խոստովանի իր ոճիւրը հետեւեալ կերպով:

«Ես եւ մեր գեղացի Գասպար Նիկոսեան երէկ գիշեր քառական խմելէ յետոյ գացինք արտաւանքը. ընկերս մեզ առաջնորդեց հոն ըսելով թէ աղջիկներ կան պիտի տեսնենք. արտաւանքը գտնուեց էր պատահանէն եւ ներս մտայ եւ գուռը բացի միւս երկուքի հետ, ներս մտնելուն պէս մօրեղբայրս յայտնեց թէ ինքը շատ զինով եւ թմրած կը զգայ կուզէ հոն քնանալ եւ պառկեցան. ընկերս Գասպարը ինձ առաջարկեց որ Պետրոսը սպանենք եւ դրամը առնենք եւ մեր ժեցի ատոր վրայ գրպանէն փոքր կացին մը հանելով պիտի սպաննել սպառնացնէ իրեն օրինել միմեքի. վստահս համակրեցայ եւ ըստ ընկերոջս հրամանին եւ Պետրոսի թեւերը ամուր բռնեցի ինքն ալ ծնկալուք նստաւ վերան եւ ձեռքերը Պետրոսի կողորդը տանելով սկսաւ ախտախել, տեղը մոտ էր չէի տեսնել թէ ինչ կընէր բայց յայտնի էր որ կը փողգէր. այս գործը տեսեց 20 վայրկեան. Պետրոսը իր գիւնտիւթներն ու ժամապառ ըլլալով չէր կրնար սեւէ գիւնտիւթներ ընել. երբ ընկերս տեսաւ որ մարդը մնտածէ այնուս հրամայեց որ թողւում թեւերը եւ ապա դանակ մը հանելով հաղուստները կտրեց եւ մարմին վրայ կատարուած դատի գոտին հանելով մեկնեցանք գացինք այն ինչ տեղը, պրամը համբիցինք որ 610 տոլար էր, հաւասար բաժնեցինք իւրաքանչիւրս 305-ական առնելով եւ ապա գնեկապան մը երթալով մէյմէկ գարնեղուր ալ խմեցինք ու գացինք պատկերու: Գիշերը չը կրցնէք. նալ մօրեղբայրս սպանած ըլլալուն համար. առաւուն կանուխ գործի գացի բայց շատ անհանգիստ կը զգայի. ինձ բաժին ինկած 305 տոլարը գործարարին մէջ մնացած հաղուստներուն վրայն է. իսկ միւս ընկերս Գասպար Նիկոսեանը գիւն ձերբակալուած բերած ատանիք պահանքները կատարուած վայրը ուղիւ հայերու մէջ կեցած էր»:

Սարգիսի խոստովանութեան համաձայն 305 տոլար կը գտնուի իր գրպանը, իսկ միւս ոճրագործը իր քնեկերով ձերբակալուած տեսներէն յետոյ կանհետանայ. մինչդեռ անկէ առաջ գիւղի վրայ գտնուէ եղբի եւ ուրիշներէ աւելի ինքը կողայն եղբի իր բարեկամ զոնք վրայ սոսկալի հայտնութիւն տեղալով ոճրագործներու հասցէին եւ ըսելով թէ ինք պատրաստ է կէս ծախք հողալ եթէ ոճրագործները բռնելու ջանքեր ըլլան կրսէ եղբի թէ անշուշտ ոճրագործներու դէմ չին վրայ ճանկատուքի նշաններ կենալու եւ հարկաւ սպաննուած մարդը ինքզինքը պաշտպանելու պոնտեմէլէք կամ նշան թողուցած է ոճրագործին վրայ:

Ոստիկանութիւնը խտալու կը փնտռէ այս երկրորդ բայց ա. իր ճարտիկ ոճրագործը. Փրովիտենսի հոյութիւնը շատ յուզուած է եղբի այս եղեհնաւորութեան հանդէպ. մանաւանդ որ օտար ազգերը միշտ միտում ունին մէկ

Ի Խ Թ Ա Ր

Ելան կազմեթա պէտէ-
լինի էօտէմէմիշ օլան ապօնէլէ-
րիմիզ սէնէնին օնընծը ալընոտ
պուլընտըլըմըլը բիշի նաղարա
աւարադ իշիսի տէյն իթմէլէրի
րէճա օլունուր :

ՀԱՎԱՏԱՐ

Թ Ի Ի Ր Գ Ի Ա

Սթանպօլտան հոկտեմ. 23 թա-
րիսլէ Աժսն Պիշկար պիտիւր-
միշ տիր :

Պապը Ալի տիւն պիր ճէվապ-
նամէ իւլէ Աւստրիա վէ Բուսիա
էլիլէրիսին վէրմիշ օլտըլը իս-
լահաթ ճէտվէլինի ախլ էլիւ-
տիկինի պէյան իսաւալ , իսլահա-
թըն պիր դըսմընը իճրա իթմիշ
վէ միւթէպադիսինի թէքիլէն
իճրաթնա չէթէլէրին աթէլիսթը
մանի օլմուշ օլտըլընը արլ էյ-
լէտի : Պապը Ալի չիմտիյէ գա-
տար իճրա իթմիկի վէ իթմէք-
տէ օլտըլը իսլահաթը կէսթէր-
միշ վէ ֆաղաթ էլիլէրին նօ-
թաթընտա թալէպ օլընան իսլա-
հաթա նօթթա պէ նօթթա ճէ-
վապ վէրմիշ վէ պաշընճա թա-
լէպլէրի սիւքիտէ կէյմիշ :

«Եալընըզ իքի նօթթալըրը
գապուլ իթմիկինի խասսէթէն
զիքը իթմիշ Եանի միւթէպադըր
օլան էհալիտէն վէրիկի ալընա-
յաճաղընը վէ «իւլլէ» թապիր
օլընան ասքէր թապուրըլընըն
տաղըլաճաղընը :

«Պապը Ալինին ճէվապը ասլա
մէնտէնիլթ պախշ տէկիլ տիր .
ֆաղաթ անը ճէվապը բէտտ ա-
տտ իտէմէյիզ , կէօրիսինիչէ նա-
զարէն , գալան իսլահաթը թիւր-
քիա գապուլ իթմէք իշիւն Պա-
պը Ալի աշըք գալու պըրադմագ
իսթէմիշ տիր : Պու ճէվապը Պա-
պը ալի պիւթիւն պիւթիւնէ Եըլ-
տըլըն թէէսիրի ալթնտա վէրմիշ
տիր :

«Աւստրիա վէ Բուսիա էլիլէրի
մէզքիւր ճէվապը քէնտի հիւքիւ-
մէթէրինէն արլ իթմիլէր վէ Եէ-
նի թալիմաթ պէքլիյօրլադ : »
— Եէմէն ասըլարընա գարշը միւ-
էսիր թէտպիլէր իթմիլապ
իտէպիլմէք իշիւն Պապը Ալինին
Եէմէնտէ 20000 ասքէր թէճէմ-
միւ իթմէք իշիւն գարար վէր .
միշ օլտըլը Սթանպօլտան էլրո-
րա կազէթալըրընա պիտիւրիլ
միշ տիր :

ԹԱՆ կազէթալը պիր պէնտի
մախտուլէ Մաքէթնիսա աշվա-
լընտան պահա իտուպ , Բուսիա
վէ Աւստրիա տէվլէթէրինին
թալէպլէրի իւզէրինէ իքի նօթ-
թա տահա իւլլէ օլընմասընըն
իգթիլաթընը կէօսթէրիյօր , Եա-
նի Մաքէթնիսա վալիսինին Սուլ-
թանըն էմիր ալթընտա պուլըն-

մամասը , վէ իտարէի հիւքիւմէ-
թի պիւթիւն պէօյիւք տէօլլէթ-
լէրին գօնթրօլը ալթընտա պու-
լընմասը :

— Սօֆիատան Թալըլըրն մուխ-
պիրինին վէրտիկի մալիմաթա
նաղարէն , Բուս էլիլի Մաքէ-
թնիսա իսլահաթը իշիւն Պապը
Ալիլէ վէրմիշ օլտըլը նօթթա
տէքքէնար օլարադ շու իքի
նօթթալը տախի իւլլէ իթմիշ .
էվլէլա , Աւստրիա վէ Բուսիա
տէվլէթէրի իգթիլաթի հալտէ Մա-
քէթնիսա գօնսօլոս մէմուր-
լարընը արթըրմագ հազգընա
հայիլ պուլընաճաղար . իքինի
մէզքիւր իքի տէվլէթին՝ ըսեա-
նա իշիլիւք իտէն վէ իտամ
ճէվաթընա միւթաթահա օլան
Մաքէթնիսալըր իշիւն աֆլ
թալէպ իթմէք հազգըլարը պագը
օլաճագ :

— Սթանտարտա Պէրլինտէն
պիտիւրիլի իւզըն , Ալմանիա
տէվլէթի Մաքէթնիսա ժանտար-
մասընա ըէյիս օլմագ իշիւն
քէնտի զապիթէրինտէն քէմէի
վէրմէյէճէք իմիշ : Ձիրա Ալմա-
նիա տէվլէթի հէմ պիր թա-
րաֆտան թիւրքիսյա խօր կէօ-
րինմէքտէն սագընըյօր վէ տի-
կէր թարաֆտան Աւստրիա վէ
Բուսիա տէվլէթէրինին իսլա-
հաթ Բրօկրամընա մանի օլմագ
իսթէմէյօր :

— Ալթը մուաղլամ տէվլէթ-
լէրտէն իքիսի աւստրօ-րուս իս-
լահաթ ճէտվէլինէ գուլլէթ
վէրմէք իշիւն Սթանպօլտաքի
քէնտի էլիլէրինէ թալիմաթ
վէրմիշէր . տիկէր իքի էլիւ Ե-
լան քէնտի հիւքիւմէթէրինտէն
թալիմաթ ալթը օլմայուպ ,
պէքլէմէքտէ իմիշէր : Պու էլան
թալիմաթ ալթը օլմայուպար
Ալմանիա վէ իթալիա էլիլէրի
օլմալը տըր :

— Լօնտրատաքի պուլկար մաս-
լահաթ կիւզարը Մ . Յօքուլ , Ա .
Ժանն ռէյրըրն մուհարրիբի իւլ-
միւլադաթտա պուլընուպ չէօյլէ
իֆատէի հալ իթմիշ տիր :

«Մաքէթնիսալըն աշվալթէպ
տիլ օլմատը , Բուս վէ Աւստրիա
տէվլէթէրինին իտահաթ ճէտ-
վէլի արղու օլընան միւսալէհէի
հուսուլա կէթիւրմէյէճէք տիր .
զիրա թային օլընան օսմանը
վալի՝ Պապը Ալինին էմիրէրին-
տէն տըլարը չըգամագ , քէզա-
սըլարա աֆլ իշիւն հիշպիր թէտ-
պիր կէօսթէրիլմէմիշ տիր :

«Գօմիթալարըն՝ չիմտիքի սիւ-
քիւնէթտէ պուլընմասը գըլըն
Եաղըն օլմասընտան տըր : Փա-
ղաթ պուլկար էհալի ուզուլ
միւստէթ պու հալէ թէհէմիւլ
իտէմէյէճէք վէ թէքար սիլահա
տալընաճագ տըր :

Վիլէնանըն Նայէ Ֆոսայէ Բրէսէ
կազէթալը Մ . Յօքուլը շու սէօզ-
լէրինէ թաճուպ իտուպ տէյօր
«Մ . Յօքուլըն Լօնտրալա կիւսէր

կիթմէզ պու կիպի ճէնկիւպէր
պիր Բրօկրամլէ մէմուրիլթէ
պաշլամասը ճայի թաճուպ տըր .
Վաղաա աւստրօ-րուս նօթաթըն-
տա աֆլ խուսուլը զիքը օլըն-
մամըլ տըր , ֆաղաթ պուլտան
էվլէլ ալիլա նայիլ օլան Մա-
քէթնիսալըրը գուրթուլտուգ-
լարը կիպի տէրհալ կիտուպ չէ-
թէլէրն տախիլ օլտուլար . շու
հալտէ Եէնիտէն աֆլ իւլան իւլ-
գօմիթալարը գուլլէթէլշտիրէ-
մէզ իտի : Իթալիա կէօսթէրէն
Մաքէթնիսալըրա ալիլ իւլան
իթմիրմէք իգթիլա իթմիշ :

ՏԱԽԻԼԻԷ

Բուս վէ Աւստրիա տէվլէթլէ-
րինին Սօֆիատաքի գօնսօլոսլարը
Պապը Ալիլէ վէրմիշ օլան իսլա-
հաթ ճէտվէլինին վէ նօթանըն
պիրէր նուսթէլէրինի պուլկար
հիւքիւմէթինէ թաղաթիլ իթմի-
լէր :

— Բէսմէն վէրիլէն մալիմաթա
պինտէն , Եէնի Սօպրանիտէ
հիւքիւմէթ թարաֆտարանը 123
մէլուս օլաճագ թիւրքլէրլէ պէ-
րապէր : Ֆաղաթ հիւքիւմէթ իւլ-
միւթէֆիլէն չալըլան լաքին ալ-
ըլ ֆըրգայա մէնսուպ օլան
մէպուսլար պու 123 է տա-
խիլ տէկիլ տիրէր :

— Սօֆիատաքի Մաքէթնիսա գօ-
միթէսի Աւստրօ րուս թալէպլէ-
րինի պուլկար միլլէթինին մէն-
ֆաթընա քեաֆի կէօրմէյուպ ,
էվրոքա Մաքէթնիսալա մուխ-
թալիլթ (օթօնօմի) վէրիլմէսի
իշիւն թիւրքիսյա գարշը հարէ-
քէթ իտինճէյէ գատար գօմիթէ
միւսաթէմէյէ գատար վէրտիկինի
իւլան իթմիշ տէնիլիյօր :

— Բէզա , Մաքէթնիսա գօմի-
թէսի զալէթ կիպի պիր մէճլիսի
ուսուլի իտէրէք , օրատա Պօրիս
Սարաֆուլ , Ժէնէրալ Յօնչէվ վէ
միրալայ Եանքուլ տախի հաղըր
պուլընաճագ , վէ Աւստրիա վէ
Բուսիա նօթալարընըն նէթի-
ճէսինի պէքլէյուպ պէքլէմէյէ-
ճէքլէրինի պիլ միւլէքէրէ Եկէր
գալկայա տէվամ իթմէք լաղըմ
կէլիլ իսէ Եէնիտէն խաֆիֆ չէ-
թէլէր կէօնտէրուպ միւսաթէմէյէ
վէ մուսաթէմէյէ տինտիլթ վէ
սայիր վասիլթա իւլէ տէվամ իտէ-
ճէքլէրի խուսուլընտա Մարէն
կազէթալընա Սօֆիատան պիւ-
տիրիլմիշ տիր :

— Եէնի Սօպրանիտէն նոյեմբ .
2 տէ թէճէմիւլ օլընաճաղը պիւ-
տիրիլմիշ տիր :

Յ Ր Ա Ն Ս Ա

Գալուշին րահպլէրի հիւքիւ-
մէթ մարիֆէթի իւլ Ֆրանսատան
իւլաճ օլընտըլար : Ժանտարմա
մանսղըրըն գալուլարընը ճէպ-
րէն աշուպ պիւթիւն րահպլէրի
տըլարը չըգարմըլ տըր :

Բ Ո Ի Ս Ի Ա

Տէյիլ Էքսքրէսին պէյանը իւզ-
րէ , շու սըրա Ձարըն վէ քէնտի
պիրատէրի Կրան տիւք Միսայիլ
պէյնինտէ պիր հատիսէ զահիր
օլմուշ : Կրան տիւք Բուսիա ի-
շիւն պիր թաղըմ իսլահաթ իգ-
թիլա օլտըլընը , հըսսիյաթ չախ-
սիլէն սէրպէստիլթ վէրիլմէ-
սինի , վէ թալիլ մէշղուլիլթ
իտէն իշէլէրէ գարշը պիրալ
վիճտանընա տալընալընաթընը
իտտաա իթմիշ : Պախուսուս Կրան
տիւք սէրպէստիլթ թարաֆ-
տարանըն ըէհպէրի ատտ օլը-
նան ասըլաթէ մարէշալ Սթա-
լալիլ իւլէ տիւրէն կէօրիւմիշ :
Կրանտիւք Միսայիլ շու սըրա
կէօնա խասթալըգ սէպէպի իւլ
Ֆրանսատա պուլընըյօր . ֆաղաթ
զանիյաթա կէօրէ , Ձար միւ-
շարիլէյէ՝ չիմտիլք Բուսիատան
սըլարը չըգմանըլ իգթիլա իտէր
տէմիշ :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 22 Հոկտեմբեր	
ՁԱԽԻ Է	
ՊԱՆԴԱՅ	
Վալիճ	54-59 լիպ. 8-60/10,20
Արապա	52-60 լիպ. 8,10,60
ԱՐԱՅ	
Վալիճ 100 քիլո	8,20/8,40
Արապա 42-45 լիպ.	4,80/5,20
ԵՈՒԼԱՅ արապա 33/36 լիպ.	4,60/4,80
Վալիճ 100 քիլո	8,70 9,-
ՖԱՍՈՒԼԱՅ	100 քիլո 18-20
Արապա 100 քիլո	16-20
ՏԱՐԵ արապա	57/59 5,80 6,60
ԿՕԼԱ արապա	53/58-8,40/10
ԿՕԼԱՐ Վալիճ	6,40-6,50
ՁԱՎՏԱՐ	
Վալիճ	48-55 լիպ. 6, 6,70
Արապա	48/55 լիպ. 6,20/6,80
Եալ մալլէր միսիր	
4-5	
Կիւնտէ 50-60 Վալիճ կէլմէքտէ	
Վալիճ 2-250 արապա կէլմէքտէ Վալիճ	
մուսթէլէսի նարօլէն 20 քիլ. արապա	
մուսթէլէսի նարօլէն 20-60,	
ՍՍՐԱՍՖԻՅԷ	
Նարալէն 20, 50 քիլոնք	
Օսմ. լիւրաը 22, 90 ալթուս քիլոնք	
ՊԱՆԿԱԼԻՅԷ	
Վալիճ քիւստընտա պաղալիլէ	
մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը , ալթուս	
քիլոնք իւլէ :	
ԳԱՎԷ	160,—1,85
ՇԷԿԷՐ Նէմէ	62
ՇԷԿԷՐ [քէմէ] օսմուրը	31,—
ԲԻՐԻՆԷ ֆիլիպէ չուլալը	38,50
» ճարն »	38,
» Ինիլիլ »	29,—
» Բիլդ »	55 քիլ.
ԿԱՉ օսմուրը	9 քիլ.
ՁԷՅԹԻՆ իսղը քիլո	85-100
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 ասէա	4,20-60
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ	30

Տ. ՏԱՐԷՍԷՆ ԵՒ Ե. ԳԷՈՐԳԵԱՆ
փողոց Աւանդ Հումամ քիլ 577
ՎԱՌՆԱ

Կը պատրաստենք համեղ կորեկա-
ջուր (պօղա) ու ամէն տեսակ քանու-
չիկէնիթ թարմ եւ մաքուր :
Փորձի համար անգամ մը մեզ դիմեղ
յաճախորդները ըստ ամենայնի գոհ պի-
տի մնան :

Одговорили Е. Драгулевс

Печатница Взаимность Варна,